

Krúdy Gyula:
A GLEBAI PAP

A glebai papot főtisztelendő Macskási Mihálynak hívták. Arról volt nevezetes, hogy olyan erős, messze hangzó, mély hangja volt, mint az oroszlánnak. Ha megharagudott volna és haragjában nagyot kiáltott volna, talán még a falu másik végén is megijedtek volna a hangjától az emberek. De szerencsére a glebai pap soha sem haragudott. Hatalmas, nagy ember volt. És ebben az óriási testben olyan szelíd lélek lakott, mint, amilyen szelíd egy gyermek lelke. Még tán azt a fűszálat is sajnálta Macskási uram, amit eltaposott. De hát erről nem tehetett. A hívei nagyon szerették, mert olyan jó pap tán még a világon se volt, mint a glebai pap. A betegek, szenvedők meggyógyultak, megvigasztalódtak az ő szavától, az ő kezének simogatásától. A jámbor tót hívek kitalálták azt a mesét, hogy a jó Isten azért adott olyan nagy erőt a papjuknak, hogy majd megvédje őket, ha bajba jutnak. A hangja pedig azért olyan erős, hogy valamennyi hang közül a glebai papét hallja meg legelőször a jó Isten, mikor imádkoznak a földön. Nem is volt annyi kincs a világon, amennyiért a glebai tótok megváltak volna az ő papjuktól.

– Még akkor se eresztenénk el, ha arany tálból arany gombócot akarna mindennap ebédre!
– mondogatták.

Dehogyan is akart Macskási uram arany gombócot, megelégedett ő egy kis rántott levessel is. Talán ezért hívta úgy a nép, hogy: arany pap.

Nagy idők következtek el. Kiűtött a szabadságharc. A haza, mint az édesanya, segítségül hívta az ő fiait. Toborzották a honvédeket.

A toborzók Glebára is elmentek. A szálas tótlegényekre nagyon illett volna a honvédruha, de a legények sehogy sem akartak fölcsapni katonának.

– Majd ha a papunk mondja, akkor elmegyünk – felelték a toborzóknak.

Hiába volt minden beszéd, hogy a haza még a papnál is hatalmasabb úr. Egyetlen honvédet sem kaptak Glebán.

Fölkeresték végtére a papot a honvédtoborzók:

– Főtisztelendő úr – mondták neki –, hirdesse ki, hogy a legények csapjanak fel katonának.

A hazának szüksége van minden fiára.

A glebai pap azt felelte:

– Nem hirdetek én semmit. Hanem majd ha szükség lesz rá, ott leszek én magam az egész faluval a csatamezőn. Nem hagyom én el a híveimet még a harcban sem.

Folyt a harc. Dicsőséges csaták következtek egymásután, diadaltól hangozott az egész ország, de egyszer csak fordult a szerencse. Töméntelen ellenség jött északról. Nagy elkeseredés szállotta meg a szíveket.

Reggel óta dörgött Vác alatt az ágyú. Itt ütközött meg a honvédsereg az ellenséggel. Délfelé már eldőlt a csata sorsa. Az ellenség győzött. A honvédek nyomában mindenütt ott a vad ellenség. A kozákok előrszegezett pikával vágattak az országúton. Vad csataordításuktól még a fák is reszkettek és remegett a föld a paripák dobogásától.

A vezér még átjutott a gyágyi patak hídján. A patak vize kiszáradt a nagy melegben és a honvédek látták, hogy a patak mély medre egy sereg darócruhás emberrel van tele. Volt közöttük öreg ember, fiatal ember, de még asszony is. A fegyverük kasza, rozsdás kard, ócska puska.

Amikor a vezér átjutott a hídon, a patak medréből kilépett egy óriási papi ruhás férfiú. Az egyik kezében magasra emelte a keresztet, a jobbában egy óriási kardot tartott.

–Utánam, emberek! – kiáltotta olyan dörgő hangon, amely túlharsogta a csatazajt, ágyúdörgést, kétségbeesett lármát.

Mennydörgött az a hang, hogy a rohanó ellenség szinte megriadt ennek a hangnak a hallatára, de megriadt még inkább akkor, amikor az óriási pap odaállott a hídnak a kellős közepére és felemelte a kardot és a keresztet.

Körülötte, mögötte gyülekeztek a glebai tótok. A menekülő honvédek a pap körül sorakoztak.

– Emberek, mi most itt mindnyájan meghalunk! – dörgött a pap hangja. – Innen senki élve nem megy el, mert míg egy marad közöttünk, addig ellenség nem jut át a hídon. Halálunk órájában imádkozzunk, emberek. Mondjátok utánam:

– Uram Isten, segítsd meg a magyart!

Száz meg száz torok harsogta utána az imát, de a pap hangja valamennyit túl mennydörögte.

Az ellenség azalatt összeszedte magát. Látta, hogy csupán maroknyi csapat áll előtte, bátorságra kapott.

A kozákok kapitánya, egy nagyszakállú zordon katona, rohamot fúvatott a kürtössel.

Dobogtak a paripák, üvöltött a kozákság és a következő pillanatban, mintha két érckapu csapódnék össze, összecsapott az ellenség a magyarokkal. Egy pillanatig iszonyú kavardás látszott a hídon. A zűrzavarból csupán a glebai pap födetlen feje emelkedett ki. Két kézzel osztogatta a csapásokat. A félmázsás nagy kereszt ugyanazt a szolgálatot tette, mit az óriási kard. Akármelyik érte az ellenséget, nyomán nem maradt élő ember. De még a glebaiak se voltak utolsó harcosok, megtanította őket a papjuk bátorságra, verekedésre. Úgy harcoltak mind, mint az oroszánok. Egyszer csak megdördült a nagy pap hangja:

– Előre, magyarok!

És a következő percben már híre-hamva se volt az ellenségnek a hídon. Akit bele nem taszítottak a patak medrébe, azt visszakergették az országúton.

A glebai pap megtörülte verejtékező homlokát.

– Csak egy óráig tartsuk a hidat, a vezér akkor megmenekül.

Hát tartották a hidat a glebaiak késő alkonyatig.

Hatszor verték vissza az ellenség rohamát, hatszor egymásután verekedtek életre-halálra, de egy lépéssel nem hátráltak. A patak medre megtelt az ellenség holttestével, de nagyon megfogyatkoztak már a glebaiak is. A nagy pap már sok sebből vérzett, oda se nézett neki. A homlokán mély kardvágás, a lábában puszkagolyó. Botra támaszkodik és letörli arcáról a lecsurgó vért.

– Nem fáj a seb, mert a hazáért szenvedem.

De mindinkább fogy és fárad a kis sereg. A nagy pap kardja is kettétörik a legutolsó rohamnál. De ott van a kereszt. Azt két kézre kapja, és azzal pusztítja az ellenséget. Újra megretirál az ellenség. És többé nem is rohannak már a hídra.

Egy üteg tüzérkatona vonul az országúton. A parancsnokló tiszt lecsatoltatja az ágyúkat és kartáccsal tölteti meg. Az ágyúkat a hídnak szögezik.

A következő pillanatban ágyúdörgéstől reszket meg a föld. A kartács-zápor elsöpör mindenkit a hídról. A füsttengerben csak a glebai pap áll magasan, ég felé emeli a keresztet.

– Éljen a haza! – dörgi rettenetes hangon, mintha ágyúval felelt volna az ágyúszóra.

A következő pillanatban lehanyatlik. Az ellenség keresztülvágat a hídon...

